

בס"ד. ש"פ וישלח, י"ט כסלו, ה'תשל"ג

(הנחה בלתי מוגה)

קטנתי מכל החסדים ומכל האמת וגו' כי במקלי עברתי את הירדן¹, ומבאר רבינו הזקן (באגרת שכתב אחר ביאתו מפטרבורג²), קטנתי מכל החסדים ומכל כו', פי' שבכל חסד וחסד שהקב"ה עושה לאדם צריך להיות שפל רוח במאד, כי חסד כו' היא בחי' קרבת אלקים כו', וכל הקרוב אל ה' ביתר שאת כו' צ"ל יותר שפל רוח כו', דכל שהוא קמי' יותר הוא יותר כלא כו'. וצריך להבין סדר הענינים שבכתוב, שתחלה נאמר מכל החסדים ואח"כ מכל האמת, הרי כל האמת פירושו אמתת דברין ששמרת לי כל ההבטחות שהבטחתי (כפרש"י), וא"כ הול"ל תחלה כל האמת, ואח"כ כל החסדים, שהוא ענין נעלה יותר. ואף שיש חידוש בשמירת ההבטחה, בגלל החשש שמא משהבטחתי כו' ויגרום כו'³, הרי אינו דומה ענין החסדים שבשמירת דבר שכבר הבטיח לענין שהוא מלכתחלה באופן של חסדים. ומזה גופא מוכח שיש עילוי גדול יותר בענין מכל האמת, ולכן לאחרי שאומר מכל החסדים, מוסיף ענין נעלה יותר שפועל עוד יותר הביטול דקטנתי — מכל האמת. גם צריך להבין מ"ש לאח"ז כי במקלי עברתי את הירדן⁴, הרי היו לו עוד כמה חסדים פרטיים שאינו מונה אותם כאן, ולמה מונה כאן דוקא את החסד דכי במקלי גו'.

(ב) **ויש** לבאר גם ההוראה מזה בעבודת כל אחד מישראל, כבכל עניני התורה שהיא נצחית⁵, ובפרט שהענין המבואר בפסוק זה הוא ענין כללי, כבפשטות הכתובים, שענין זה אמר יעקב בהקדמה לבקשת הצילני נא גו' כי ירא אנכי אותו פן יבוא וגו', ואתה אמרת היטב איטיב עמך ושמתי את זרעך וגו'⁶, שזהו ענין כללי שבו תלוי קיום כלל ישראל, וכמו שאצל יעקב ה' זה ענין כללי, הנה גם ההוראה מזה לכל אחד

4 ראה מאמר ד"ה נר חנוכה מצותה פ"ב
ואילך (לקמן ע' 283 ואילך).
5 תניא רפי"ז. ובכ"מ.
6 פרשתנו שם, יב"ג.

1 פרשתנו לב, יא.
2 תניא אגה"ק סימן ב (קג, ב).
3 ראה פרש"י עה"פ.

מישראל (שהוא עולם מלא⁷) היא ענין כללי. וכמובן גם מזה שרבינו הזקן כבואו מפטרבורג כתב לכל אחד מישראל הענין דקטנתי גוי שנכפל אז.

וכללות הענין בזה, דהנה ידוע שכל ההמשכות מלמעלה תלויים בעבודת האדם, וכן הוא בנוגע להמשכת וגילויי החסדים העליונים, שענין זה נעשה ע"י העבודה דקטנתי כו'. והיינו, שע"י העבודה דקטנתי (שמצד גילוי החסדים) ממשיכים חסדים עליונים יותר, וזה פועל שהביטול דקטנתי שלאח"ז יהי' באופן נעלה יותר. וכמובן מזה שבכל שנה ושנה קוראים בתורה הענין דקטנתי מכל החסדים כו', והיינו, שבכל שנה הנה ע"י העבודה דקטנתי ממשיכים חסדים עליונים יותר, ובמילא הקטנתי שנעשה עי"ז בשנה שלאח"ז הוא באופן נעלה יותר. וע"ד המבואר באגה"ק⁸ שבכל ר"ה נמשך אור חדש שלא הי' מאיר עדיין מעולם, ועד"ז הוא בר"ה לחסידות (י"ט כסלו⁹) — שענינו העבודה דקטנתי, כמובן מזה שרבינו הזקן כתב אגרת זו תיכף אחר ביאתו מפטרבורג — שבכל שנה ושנה הוא באופן נעלה יותר.

ג) והענין בזה, דהנה ידוע בענין אתעדל"ת אתעדל"ע, שהאתדל"ת צ"ל מעין האתדל"ע הנמשך על ידו¹⁰, ומזה מובן שבכדי להמשיך הענין דכל החסדים להיות קרוב אל הוי', שזהו"ע שלמעלה ממדידות והגבלות, הרי זה ע"י עבודה שלמעלה ממדידה והגבלה. וכידוע שיש ב' מיני עבודות, עבודה במדידה והגבלה, ועבודה שלמעלה ממדידה והגבלה, או כלשון הידוע עבודה שע"פ טעם ודעת ועבודה שלמעלה מטעם ודעת. ושניהם נאמרו ב' ראשונה דק"ש. עבודה שע"פ טו"ד, שזהו מ"ש¹¹ ודברת בס', בדברי תורה הכתוב מדבר¹², שזהו"ע של טו"ד, כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים¹³. ועבודה שלמעלה מטו"ד, שזהו מ"ש¹⁴ ואהבת את הוי' אלקיך (בכל לבבך ובכל נפשך ו) בכל מאדך. וב' עבודות אלו שייכים לכל אחד מישראל, דכיון שנברא ע"י הקב"ה שהוא כל יכול, הרי בודאי שברא אותו באופן כזה שיהיו אצלו ב' עניני העבודה הנ"ל.

7) ראה סנהדרין לז, א במשנה.
 8) סימן יד.
 9) אגה"ק של כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב
 נ"ע, ד' ט"ז כסלו תרס"ב (אג"ק שלו ח"א ע'
 רנט). וש"נ (נעתק ב"היום יום" בתחלתו).
 לקר"ד ח"ד תשנט, ב [ע' א'תצ] ואילך.
 פאקסימיליא מהאגרת נדפסה בקונטרס
 "ומעין" ע' 17.
 10) ראה סהמ"צ להצ"צ קכג, א. קנט, ב.
 ואילך.
 11) ואתחנן ו, ז.
 12) ראה ספרי ופרש"י עה"פ. יומא יט, ב,
 ברש"י שם ד"ה בס (הב'). שו"ע אדה"ז אר"ח
 סקנ"ו סט"ז. הלי' ת"ת פ"ג ה"ב.
 13) שם ד, ו.
 14) שם ו, ה.

(ד) **וביאור** הענין¹⁵, דהנה כתיב¹⁶ נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, דקאי על העבודה שע"פ טו"ד (בצלמנו) והעבודה שלמעלה מטו"ד (כדמותנו). ושני ענינים אלו הם בדוגמא שלמעלה, שהרי בצלמנו היינו צלם שלנו וכדמותנו היינו דמות שלנו. והם ב' הענינים דבכל לבבך גו' ובכל מאדך, דכשם שבאהבה דבכל מאדך כל התשוקה והאהבה שלו היא לה' אלקיך שנאמר לפני"ז, כן הוא גם באהבה דבכל לבבך ובכל נפשך, שהיא העבודה שבמדידה והגבלה, ע"פ טו"ד, שכל המכוון שלו הוא לאהבה את ה"א, היינו להיות בדביקות להנאהב — הוי' אלקיך, כחך וחיותך¹⁷. אלא שיש הפרש ביניהם, שהעבודה דבכל לבבך ובכל נפשך היא בחי' בצלמנו, והעבודה דבכל מאדך היא בחי' כדמותנו.

(ה) **והנה**¹⁵ ענין צלם ודמות יובן עד"מ¹⁸ מאומן שעושה צלם אדם מדבר זר כמו מתכת או עץ, שחותך בו צורת רגלים וחלק האמצעי שבגוף והראש, באופן שחיתוך האברים הוא בשוה ממש לאדם, באותו גובה אורך ורוחב כו', וזה נקרא צלם, להיותו כמו עצם הדבר, ולא רק דמיון לבד. והנה, כאשר האומן הוא ראוי לשמו, אזי יכול לצייר ולבטא גם את הרוחניות והחיות של האדם, שנראה כאילו אותו הצלם מראה פנים צהובות ופנים שוחקות, כפי שעושים זאת ע"י קוין וצבעים שעל ידם נראה כאילו הוא חי. אבל ענין זה הוא רק דמות (דמיון) בלבד, שהרי אין ערך כלל לחיות הנראה ע"י הצבעים לגבי החיות שבאדם עצמו.

ודוגמתו למעלה, שצלמנו קאי על עולמות ביי"ע (דאף שאלקות הוא שם בהעלם, הרי הם מ"מ עולמות אלקיים), דכיון שדרגת האלקות שבהם היא במדידה והגבלה, יש ערך והשתוות לעבודת האדם שיכול להגיע בעבודתו להיות באופן של צלמנו — צלם שלנו, בדוגמת עבודת המלאכים, שמלאך ענינו שליח, שאינו מציאות לעצמו, ובטל בתכלית לחיות אלקי שבו, היינו להשליחות שלו (ולכן קיימים הם באופן נצחי), וכמו"כ יכולה להיות גם עבודת האדם בביטול כזה.

18) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ג ח"ב ע' שיז ואילך (ועם הוספות וכו' — אוה"ת בשלח ע' תא ואילך). תורת חיים בשלח קפא, ב [קמא, ג] ואילך. המשך תער"ב פנ"ז (ח"א ס"ע קד [ע' קלח] ואילך).

15) בהבא לקמן — ראה ד"ה קטנתי דש"פ וישלח תרע"ה (המשך תער"ב ח"ב ע' תשנח [ח"ג ע' א"כה] ואילך).

16) בראשית א, כו.

17) ראה לקו"ת שלח מ, ג. בלק עג, ג.

ואף שהמלאכים נקראים שכליים נבדלים¹⁹, שהם נבדלים מהחומר, והם למעלה מזמן ומקום, הנה באמת הרי הם רק למעלה מזמן ומקום גשמי, אבל גם הם נמצאים תחת גדרי זמן ומקום רוחני, וכמבואר ברמב"ם²⁰ שמקום ברוחניות הו"ע המעלה, שהרי גם במלאכים יש חילוקי מדרגות, וכמו גבריאל שר של אש ומיכאל שר של מים²¹, ומחנה מיכאל קפ"ו אלף מחנות²², שחילוקי מדרגות אלו הו"ע המקום שלהם. וכן יש למעלה זמן רוחני²³, שהו"ע קדימה ואיחור, היינו שעבודה זו קודמת לזולתה, או ענין עילה ועלול, שבכללות הוא במלאכים שבבי"ע, שהמלאכים שבעש"י הם עלולים מהמלאכים שביצירה, והמלאכים שביצירה הם עלולים מהמלאכים שבבריאה, ובפרטיות ישנו ענין עילה ועלול גם במלאכים שבכל עולם גופא כו', שכל זה הו"ע זמן רוחני. ונמצא, שגם עבודת המלאכים היא במדידה והגבלה כמו עבודת הנשמות למטה, והחילוק הוא רק שעבודת המלאכים היא במדידות דזמן ומקום רוחני, ועבודת הנשמות למטה היא במדידות דזמן ומקום גשמי. והרי אדרבה, בזה ניכר מעלת הנשמות על המלאכים, שהרי מה שמלאכים הם רוחניים הוא לפי שאינם יכולים לירד לגשמיות, והיינו, שאינם יכולים להיות בגשמיות וביחד עם זה להיות בדבקות באלקות כמו שהם למעלה. משא"כ הנשמות יורדים לגוף גשמי, וגם שם הרי הם אלקות כמו שהם למעלה, שזהו כל ענינה של הנשמה שהיא אלקות שנעשה בבחי' נברא²⁴, ולכן, כשם שהמלאך בשעה שעושה שליחותו של הקב"ה נקרא בשם הוי' השוכן בקרבו²⁵, הרי עאכו"כ שכן הוא בנוגע לנשמה גם בירידתה למטה בגוף (ואפילו בשעה שאינו מקיים תומ"צ, הרי זה אצלו בכח). ונוסף לזה יש עוד מעלה בנשמות למטה לגבי המלאכים, שהמלאכים עומדים רק בתנועה של רצוא (ולא שוב), וטעם הדבר הוא לפי שהתהוותם היא רק

ע' 84. ובכ"מ. (23) ראה ד"ה ויכולו תרס"ו (המשך תרס"ו ע' מא [נז] ואילך). המשך תער"ב ח"ב ע' תתקכא [ח"ד ע' א'רמו ואילך]. (24) ראה ביאורי הזהר פינחס לאדמו"ר האמצעי קיד, ד [רכז, ב] ואילך. ולאדמו"ר הצ"צ ח"א ע' תקמו ואילך. (25) ראה תניא קונטרס אחרון ד"ה להביץ מ"ש בפע"ח (קנט, א). אוה"ת ויחי שנט, ב. ד"ה ויצב שם מזבח תרל"ג. ד"ה הנ"ל תרנ"ה (סה"מ תרל"ג ח"א ע' נב ואילך. תרנ"ה ע' נז).

(19) מורה נבוכים ח"א רפ"ט. ח"ב פ"ב. פ"ו. מלת ההגיון להרמב"ם שער יד. וראה ספר העיקרים מאמר ב פל"א (הובא בספר החקירה להצ"צ יג, א). פרדס שער ו (שער סדר עמידתן) פ"ו. עץ חיים שער נ (שער קיצור אבי"ע) פ"ז. לקו"ת שלח מה, א. מו, רע"א. (20) הלי' יסוה"ת פ"ב ה"ו. (21) כ"ה באגה"ק סי"ב. וראה במדב"ר פי"ב, ח. שהש"ר פ"ג, יא. תנחומא ויגש ו. (22) ראה זהר ח"ג קנד, א. קנה, א. וראה גם סה"מ: ה'ש"ת ע' 40. תש"א ע' 86. תש"ג

מבחי' הארה, וכיון שכל הארה תשוקתה ליכלל במקורה, לכן יש במלאכים הענין של העלאה כו', משא"כ נשמות הרי הם אלקות בעצם, אלא שנעשו בבחי' נברא, ולכן יש בהם שני הענינים, הענין דהעלאה, כמ"ש²⁶ והרוח תשוב אל האלקים, וגם הענין דהמשכת אלקות מלמעלה למטה בזמן ומקום גשמי, דכיון שהנשמה היא אלקות שנעשה בבחי' נברא, הרי היא ממשיכה את מקורה מלמעלה למטה בזמן ומקום גשמי.

וכ"ז הוא בנוגע לעבודת הנשמה מצד בחי' אלקות שבבי"ע. אמנם למעלה מזה הוא בחי' טהורה היא²⁷, דקאי על בחי' הנשמה כמו שהיא באצילות²⁸ [וגם על זה אומרים נשמה שנתת בי, היינו שגם מדריגה זו שייכת לכל נשמה פרטית²⁹], ששם אין אפילו הגבלות דזמן ומקום רוחני, שזוהי דרגת האלקות שלמעלה ממדידה והגבלה. ובעבודת האדם הו"ע רעותא דלבא, שהיא האהבה דבכל מאדך, שלמעלה ממדידה והגבלה. אך ענין זה הוא בחי' כדמותנו, דמות ודמיון לבד לגבי הבל"ג שלמעלה, כי, עם היותה למעלה ממדידה והגבלה, הרי זה רק מאד שלך³⁰, היינו שזהו בבחי' מאד (בל"ג) רק לפי ערך כלי שכלו, משא"כ לגבי מי שכלי שכלו רחבים יותר, שאצלו יכול האור להתלבש בו בפנימיות, והיינו, שאע"פ שהכלי שלו אינו יכול לסבול האור, מ"מ, אין זה אור שלמעלה ממדידות של כלי, שהרי כלי רחב יותר יכול לסובלו כו', ולכן, העבודה דבכל מאדך היא רק בבחי' דמיון ודמות (כדמותנו) לבל"ג שלמעלה.

ו) וזהו גם הענין דכל החסדים (שהו"ע קרבת אלקים כו' שפועל הביטול דקטנתי, דכל הקרוב אל הוי' הוא יותר כלא), שקאי על ענין התפלה, דלית פולחנא כפולחנא דרחימותא³¹, ועד לרעו"ד³², שהיא האהבה דבכל מאדך³³, בלי גבול, אבל זהו רק בחי' כדמותנו, דמות

(30) ראה המשך תע"ב שם ס"ע תשס"א
(ע' א"ל]. וראה תו"א מקץ לט, ג ואילך.
ובכ"מ.

(31) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.
לקו"ת שלח מב, ג. קונטרס העבודה פ"א.
פ"ג ואילך.

(32) ראה סד"ה קטנתי הנ"ל (המשך
תע"ב שם ע' תשסה [א"לה]).

(33) ראה לקו"ת שם.

(26) קהלת יב, ז.

(27) "אלקי נשמה" בברכת השחר.

(28) ראה סידור האריז"ל במקומו. פרי עץ
חיים שער הברכות רפ"ז. לקו"ת פ' ראה כז,
א.

(29) ברשימת ההנחה: ולכן גם בזה שייך
לומר בחי' צלמנו, כמשי"ת (ואולי הכוונה
להמבואר בהמשך תע"ב פש"ע (ח"ב ס"ע
תשס [ח"ג א'כח] ואילך), שנשמות דאצילות
הם בבחי' בצלמנו גם לגבי הע"ס דאצילות).

ודמיון בלבד לבל"ג שלמעלה. ולכן נאמר לאח"ז ומכל האמת, דקאי על התורה³², דאין אמת אלא תורה³⁴, שזהו אמיתית הענין דבל"ג, כיון שכל הקורא ושונה הקב"ה יושב ושונה כנגדו³⁵, והיינו, שע"י הביטול בעת לימוד התורה שלאחרי התפלה ה"ה ממשיך שהקב"ה יושב ושונה כו'. ובתורה גופא, שיש בה ב' דרגות, גליא דאורייתא וסתים דאורייתא, הנה בנגלה דתורה ששייכת לעניני העולם יש איזה הגבלה, ועד שאפשר להיות מציאות של לימוד כל התורה כולה, כמבואר בהל' ת"ת³⁶ (וכפי שמצינו בכמה וכמה שסיימו את כל התורה כולה³⁷), ואילו אמיתית ענין הבל"ג שבתורה הוא בפנימיות התורה³⁸. ובאמת הנה גם על נגלה דתורה נאמר³⁹ ארוכה מארץ מדה גו', כיון שיש בה ענין העמקות והפלפול כו', אבל אעפ"כ, אין זה דומה להבל"ג שבפנימיות התורה, שהיא בבחי' א"ס. ועד שע"י סתים דאורייתא ממשיכים סתים דקוב"ה⁴⁰, שזוהי בחי' שלמעלה מענין השינויים, ועד למעלה גם מהענין דאני הוי' לא שנית⁴¹, ובלשון החסידות הו"ע פנימיות הכתר⁴².

ז) וזהו קטנתי מכל החסדים ומכל האמת, שלאחרי הענין דכל החסדים שהו"ע עבודת התפלה, בא הענין דכל האמת, שהו"ע העבודה דלימוד התורה, ובעיקר הרי זה בפנימיות התורה. אמנם, הכוונה היא שכל זה יומשך גם בעולם, וכמ"ש⁴³ על דברתי מלכי צדק, שהו"ע⁴⁴ המשכת האור בבחי' מלכות, עד שהדיבור העליון (דעשרה המאמרות שעל ידם נברא העולם⁴⁵) יהי' דברתי (לשון יחיד) ממש, דיבור שלי דבחי' עצמות א"ס. וענין זה נעשה ע"י לימוד פנימיות התורה, דלית תמן לא קשיא כו' ולא מחלוקת⁴⁶, שהוא באופן דפדה⁴⁷ בשלום⁴⁸, ועי"ז הנה ברבים היו עמדי⁴⁷, שגם בחי' הרבים, שזהו העולם שיש בו ריבוי התחלקות באופן

(42) ראה ד"ה פדה בשלום תרע"ה (שהוא המשך לד"ה קטנתי הנ"ל) — המשך תער"ב שם ע' תשסו [אל"ן] ואילך.
 (43) תהלים קי, ד.
 (44) ראה ד"ה פדה בשלום הנ"ל ס"ע תשעג [ע' א"מ].
 (45) אבות רפ"ה.
 (46) זהר ח"ג קכד, ב (ברע"מ). הובא ונתבאר באגה"ק סכ"ו.
 (47) תהלים נה, יט.
 (48) סד"ה פדה בשלום הנ"ל.

(34) ירושלמי ר"ה פ"ג ה"ח. איכ"ר פתיחתא ב'. תקו"ז תכ"א (ג, א).
 (35) ראה תדבא"ר רפי"ח. יל"ש איכה רמז תתולד.
 (36) הל' ת"ת לאדה"ז פ"א ס"ד-ה. פ"ב ס"ב ואילך.
 (37) ראה מנחות צט, ב.
 (38) ראה סה"מ תרפ"ה ע' רכא. ובכ"מ.
 (39) איוב יא, ט.
 (40) ראה זהר ח"ג עג, א. המשך תער"ב שם ע' תשסד [אל"ן].
 (41) מלאכי ג, ו.

דמה גדלו ומה רבו⁴⁹, יהיו עמדי (לשון יחיד), ע"ד על דברתי מלכי צדק שהדיבור הוא דברתי⁴⁸. וזהו שאמירת קטנתי מכל החסדים ומכל האמת היא הקדמה למילוי הבקשה הצילני נא גו', וההבטחה דהיטב איטיב עמך, ושמתי את זרעך גו', עד שמהפך גם את עשו, ופועל בו הענין דוישקהו⁵⁰, וכדברי רשב"י (שגילה פנימיות התורה) שנכמרו רחמיו באותה שעה ונשקו בכל לבו⁵¹, שזהו"ע דאתהפכא (וכמו בדוד שגם אנשי אבשלום התפללו לנצחונו⁵²). ועד למ"ש (בסיום הענין) אבוא אל אדוני שעירה⁵³, ואימתי ילך בימי המשיח, שנאמר⁵⁴ ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו⁵⁵, ואז ילמד משיח את כל העם⁵⁶, תורתו של משיח, בביאת משיח צדקנו, במהרה בימינו בקרוב ממש.

-
(53) פרשתנו שם, יד. (54) עובדי' א, כא. (55) פרש"י פרשתנו עה"פ. (56) רמב"ם הל' תשובה פ"ט ה"ב. לקו"ת צו יז, א ואילך. ובכ"מ.	(49) תהלים צב, ו. שם קד, כד. (50) פרשתנו לג, ד. (51) פרש"י עה"פ — מספרי בהעלותך ט, י. (52) ירושלמי סוטה פ"א סה"ח.